

Brussel, 26.1.2022
COM(2022) 28 final

Europese verklaring
over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium

Europese verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium

Het Europees Parlement, de Raad en de Commissie kondigen plechtig de volgende gezamenlijke verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium af

Preambule

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De digitale transformatie heeft invloed op alle aspecten van het leven van mensen. De transformatie biedt aanzienlijke kansen voor een betere levenskwaliteit, innovatie, economische groei en duurzaamheid, maar zorgt ook voor nieuwe uitdagingen als het gaat om de samenstelling, veiligheid en de stabiliteit van onze samenlevingen en economieën. Nu de digitale transformatie versnelt, is het tijd dat de Europese Unie uiteenzet hoe haar waarden en grondrechten in de onlinewereld moeten worden toegepast.
- (2) Het Parlement heeft er meermaals toe opgeroepen dat de aanpak van de Unie inzake digitale transformatie volledig in overeenstemming moet zijn met grondrechten zoals gegevensbescherming en non-discriminatie, en met beginselen zoals technologische neutraliteit, netneutraliteit en inclusiviteit¹. Het Parlement heeft ook aangedrongen op een betere bescherming van gebruikersrechten in de digitale omgeving².
- (3) Voortbouwend op eerdere initiatieven, zoals de “Verklaring van Tallinn inzake e-overheid” en de “Verklaring van Berlijn over een digitale samenleving en een op waarde gebaseerde digitale overheid”, heeft de Raad in de “Verklaring van Lissabon – Een digitale democratie met een doel” opgeroepen tot een model van digitale transformatie dat de menselijke dimensie van het digitale ecosysteem versterkt, met de digitale eengemaakte markt als kern. Daarnaast verlangde de Raad dat dit model van digitale transformatie ervoor zorgt dat technologie een bijdrage aan het beschermen van het klimaat en het milieu levert.
- (4) De visie van de EU op digitale transformatie stelt mensen centraal, zorgt dat mensen sterker staan en stimuleert innovatieve ondernemingen. De Commissie heeft onlangs een voorstel ingediend voor een besluit over een “traject naar het digitale decennium”, met concrete digitale doelstellingen op basis van vier kernpunten (digitale vaardigheden, digitale infrastructuur, digitalisering van ondernemingen en digitalisering van overheidsdiensten), om ons te helpen deze visie te verwezenlijken. De EU-benadering van de digitale transformatie van onze samenlevingen en economie moet betrekking hebben op digitale soevereiniteit, inclusie, gelijkheid, duurzaamheid, veerkracht, veiligheid, vertrouwen, verbetering van de levenskwaliteit en eerbiediging van de rechten en ambities van mensen, en bijdragen tot een dynamische, hulpbronnenefficiënte en eerlijke economie en samenleving in de Unie.
- (5) In de verklaring worden de gedeelde beleidsvoornemens uitgelegd. Er wordt herinnerd aan de meest relevante rechten in het kader van de digitale transformatie, maar de verklaring dient ook als referentiepunt voor ondernemingen en andere relevante actoren als zij nieuwe technologieën ontwikkelen en uitrollen. Daarnaast moet de verklaring ook als richtsnoer dienen voor beleidsmakers, als zij nadenken over hun visie op de digitale transformatie: het centraal stellen van de mens in de digitale

¹ 2020/2216(INI)

² 2020/2018(INL); 2020/2019(INL); 2020/2022(INI); 2020/2012(INL); 2020/2014(INL); 2020/2015(INI); 2020/2017(INI).

transformatie; de onderliggende solidariteit en inclusie; het onderstrepen van het belang van keuzevrijheid; de deelname aan de digitale openbare ruimte; veiligheid, beveiliging en empowerment, en duurzaamheid.

- (6) Het democratische toezicht op de digitale samenleving en economie moet verder worden versterkt, waarbij de beginselen van de rechtsstaat, doeltreffende justitie en rechtshandhaving volledig in acht moeten worden genomen. Deze verklaring doet geen afbreuk aan rechtmatige beperkingen van wettelijke rechten om de uitoefening van deze rechten in overeenstemming te brengen met de uitoefening van andere rechten, of aan noodzakelijke en evenredige beperkingen in het algemeen belang. De Unie moet deze verklaring tot uitdrukking brengen in haar betrekkingen met andere internationale organisaties en derde landen, zodat de in deze verklaring opgenomen beginselen een inspiratiebron voor internationale partners vormen voor een digitale transformatie die mensen en hun mensenrechten in de hele wereld centraal stelt.
- (7) Deze verklaring bouwt in het bijzonder voort op het primaire EU-recht, met name het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU, alsook op afgeleid recht. Ze bouwt ook voort en vormt een aanvulling op de Europese pijler van sociale rechten. De verklaring is van declaratoire aard en heeft als zodanig geen invloed op de inhoud van rechtsregels of de toepassing daarvan.
- (8) De bevordering en uitvoering van de digitale beginselen is een gedeelde politieke inzet en verantwoordelijkheid van de Unie en haar lidstaten, binnen hun respectieve bevoegdheden en in volledige overeenstemming met het recht van de Unie. De Commissie heeft voorgesteld dat in het jaarverslag over de “staat van het digitale decennium”, dat aan het Parlement en de Raad moet worden voorgelegd, ook op het toezicht op de digitale beginselen wordt ingegaan.

Gezamenlijke verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium

Wij streven naar een Europese benadering van de digitale transitie waarbij de mens centraal staat. De transitie moet gebaseerd zijn op Europese waarden en goed zijn voor alle mensen en ondernemingen.

Daarom verklaren wij het volgende:

Hoofdstuk I: het centraal stellen van de mens in de digitale transformatie

Mensen staan centraal in de digitale transformatie in de Europese Unie. Technologie moet ten dienste staan en ten goede komen aan alle Europeanen en hen in staat stellen hun ambities na te streven, met volledige inachtneming van de veiligheid en eerbiediging van hun grondrechten.

Wij verbinden ons ertoe:

- het democratische kader te versterken voor een digitale transformatie die iedereen ten goede komt en het leven van alle Europeanen verbetert;
- de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de waarden van de Unie en de rechten van personen, zoals erkend in het recht van de Unie, niet alleen offline, maar ook online worden geëerbiedigd;

- een verantwoord en zorgvuldig optreden van alle publieke en particuliere digitale actoren te bevorderen, om voor een veilige en beveiligde digitale omgeving te zorgen;
- deze visie op de digitale transformatie actief naar buiten te brengen, ook in onze internationale betrekkingen.

Hoofdstuk II: solidariteit en inclusie

Iedereen moet toegang hebben tot technologie die erop is gericht mensen te verenigen en niet te verdelen. De digitale transformatie moet bijdragen tot een eerlijke samenleving en economie in de Unie.

Wij verbinden ons ertoe:

- inclusie te bevorderen en ervoor te zorgen dat technologische oplossingen de rechten van mensen eerbiedigen zodat zij hun taken kunnen verrichten;
- een digitale transformatie na te streven waarbij niemand achterblijft. Hierbij moet met name worden gedacht aan ouderen, personen met een beperking, mensen die in de marge van de samenleving zijn beland, kwetsbaren of mensen die zich in een achterstandssituatie bevinden, en de mensen die namens hen handelen;
- passende kaders te ontwikkelen zodat alle marktdeelnemers die profiteren van de digitale transformatie, hun sociale verantwoordelijkheid nemen en een eerlijke en evenredige bijdrage leveren aan de kosten van publieke goederen, diensten en infrastructuur, ten bate van alle Europeanen.

Connectiviteit

Iedereen, overall in de EU, moet toegang hebben tot betaalbare en snelle digitale connectiviteit.

Wij verbinden ons ertoe:

- iedereen toegang tot uitstekende connectiviteit te bieden, ongeacht woonplaats of inkomen;
- een neutraal en open internet te beschermen, waar inhoud, diensten en toepassingen niet op ongerechtvaardigde wijze worden geblokkeerd of aangetast.

Digitale vorming en vaardigheden

Iedereen heeft recht op onderwijs, opleiding en een leven lang leren, en iedereen moet de kans krijgen om alle elementaire en geavanceerde digitale vaardigheden te verwerven.

Wij verbinden ons ertoe:

- de inspanningen die worden getroost om alle onderwijs- en opleidingsinstellingen uit te rusten met digitale connectiviteit, infrastructuur en instrumenten, te bevorderen en te ondersteunen;
- ondersteuning te bieden aan maatregelen die leerlingen en leerkrachten in staat stellen alle nodige digitale vaardigheden en competenties te verwerven en te delen om actief deel te nemen aan de economie, de samenleving en democratische processen;

- iedereen de mogelijkheid te bieden om zich door middel van bijscholing of herscholing aan te passen aan de veranderingen als gevolg van de digitalisering van het werk.

Arbeidsomstandigheden

Iedereen heeft recht op eerlijke, rechtvaardige, gezonde en veilige arbeidsomstandigheden en op passende bescherming, zowel in de digitale omgeving als op een fysieke werkplek, ongeacht de arbeidssituatie en de modaliteit of de duur van een betrekking.

Wij verbinden ons ertoe:

- ervoor te zorgen dat iedereen in een digitale omgeving de mogelijkheid moet hebben om niet bereikbaar te zijn en een evenwicht tussen werk en privéleven te vinden.

Digitale overheidsdiensten

Iedereen moet in de hele Unie toegang hebben tot alle belangrijke overheidsdiensten. Niemand moet vaker dan nodig worden verzocht gegevens te verstrekken om toegang te krijgen tot en gebruik te maken van digitale overheidsdiensten.

Wij verbinden ons ertoe:

- ervoor te zorgen dat alle Europeanen een toegankelijke, veilige en betrouwbare digitale identiteit krijgen die toegang geeft tot een breed scala aan onlinediensten;
- te zorgen voor een uitgebreide toegang tot en hergebruik van overheidsinformatie;
- in de hele Unie naadloze, veilige en interoperabele toegang tot digitale gezondheids- en zorgdiensten te faciliteren en ondersteunen, inclusief medische dossiers, die zijn ontworpen om aan de behoeften van mensen te voldoen.

Hoofdstuk III: keuzevrijheid

Omgang met algoritmen en systemen voor artificiële intelligentie

Iedereen moet in staat worden gesteld te profiteren van de voordelen van artificiële intelligentie via eigen, geïnformeerde keuzes in de digitale omgeving, en tegelijkertijd tegen risico's en schade aan zijn gezondheid, veiligheid en grondrechten worden beschermd.

Wij verbinden ons ertoe:

- voor transparantie over het gebruik van algoritmen en artificiële intelligentie te zorgen en te waarborgen dat iedereen tot deze interactie in staat wordt gesteld en erover wordt geïnformeerd;
- ervoor te zorgen dat algoritmische systemen gebaseerd zijn op geschikte gegevensreeksen, om onwettige discriminatie te voorkomen en menselijk toezicht mogelijk te maken op de resultaten die mensen treffen;
- ervoor te zorgen dat technologieën, zoals algoritmen en artificiële intelligentie, niet worden gebruikt om keuzes van mensen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, onderwijs, werkgelegenheid en hun privéleven, vooraf te bepalen;
- waarborgen te bieden om ervoor te zorgen dat artificiële intelligentie en digitale systemen veilig zijn en worden gebruikt met volledige inachtneming van de grondrechten van mensen.

Een eerlijke onlineomgeving

Iedereen moet daadwerkelijk de mogelijkheid hebben om op basis van objectieve, transparante en betrouwbare informatie de te gebruiken onlinediensten te kiezen.

Iedereen moet de kans krijgen om op een eerlijke manier in de digitale omgeving te innoveren en de concurrentie aan te gaan.

Wij verbinden ons ertoe:

- te zorgen voor een veilige, beveiligde en eerlijke onlineomgeving waarin de grondrechten worden beschermd, en de verantwoordelijkheden van platforms, met name grote spelers en poortwachters, duidelijk zijn omschreven.

Hoofdstuk IV: deelname aan de digitale openbare ruimte

Iedereen moet toegang hebben tot een betrouwbare, gevarieerde en meertalige onlineomgeving. Toegang tot een gevarieerde inhoud draagt bij tot een pluralistisch openbaar debat en moet het mogelijk maken dat iedereen bij het democratische proces wordt betrokken.

Iedereen heeft het recht op vrijheid van meningsuiting in de onlineomgeving, zonder bang te hoeven zijn voor censuur of intimidatie.

Iedereen moet over de middelen beschikken om te weten wie eigenaar is van of zeggenschap heeft over de mediadiensten die hij of zij gebruikt.

Zeer grote onlineplatforms moeten een vrij en democratisch onlinedebat ondersteunen, gezien de rol die deze diensten hebben bij het vormgeven van de publieke opinie en het publieke debat. Zij moeten de risico's beperken die uit de werking en het gebruik van hun diensten kunnen voortvloeien, ook met het oog op desinformatiecampagnes, en de vrijheid van meningsuiting beschermen.

Wij verbinden ons ertoe:

- de ontwikkeling en het optimale gebruik van digitale technologieën te ondersteunen, om de betrokkenheid van burgers en democratische participatie te bevorderen;
- de grondrechten, en met name de vrijheid van meningsuiting en informatie, online te blijven beschermen;
- maatregelen te nemen om alle vormen van illegale inhoud aan te pakken in verhouding tot de schade die zij kunnen veroorzaken, met volledige eerbiediging van het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie, en zonder algemene toezichtverplichtingen vast te stellen;
- een onlineomgeving te creëren waarin mensen worden beschermd tegen desinformatie en andere vormen van schadelijke inhoud.

Hoofdstuk V: veiligheid, beveiliging en empowerment

Een beschermde, veilige en beveiligde onlineomgeving

Iedereen moet toegang hebben tot digitale technologieën, producten en diensten die veilig, beveiligd en privacybeschermend zijn door ontwerp.

Wij verbinden ons ertoe:

- de belangen van mensen, ondernemingen en overheidsinstellingen te beschermen tegen cybercriminaliteit, met inbegrip van inbreuken op gegevens en cyberaanvallen.

Hiertoe behoort ook de bescherming van digitale identiteit tegen identiteitsdiefstal of manipulatie;

- de strijd aan te gaan tegen diegenen die de onlineveiligheid en de integriteit van de onlineomgeving van Europeanen willen ondermijnen of via digitale middelen geweld en haat bevorderen, en hen ter verantwoording te roepen.

Privacy en individuele controle over gegevens

Iedereen heeft recht op bescherming van zijn persoonsgegevens in een onlineomgeving. Dit recht omvat de controle over de wijze waarop de gegevens worden gebruikt en met wie zij worden gedeeld.

Iedereen heeft recht op vertrouwelijkheid van zijn communicatie en van de informatie op zijn elektronische apparaten, en niemand mag in een onlineomgeving aan onrechtmatige bewakings- of onderscheppingsmaatregelen worden onderworpen.

Iedereen moet zijn digitale nalatenschap kunnen bepalen en kunnen beslissen wat er na zijn dood gebeurt met de publiekelijk toegankelijke informatie over hem.

Wij verbinden ons ertoe:

- ervoor te zorgen dat persoonsgegevens gemakkelijk tussen verschillende digitale diensten kunnen worden overgedragen.

Kinderen en jongeren moeten online worden beschermd en leren opkomen voor zichzelf

Kinderen en jongeren moeten in staat worden gesteld om veilige en geïnformeerde keuzes te maken en hun creativiteit in de onlineomgeving tot uitdrukking te brengen.

De ervaringen, het welzijn en de participatie van kinderen in de digitale omgeving moeten met op de leeftijd afgestemd materiaal worden verbeterd.

Kinderen hebben het recht te worden beschermd tegen alle misdrijven die door middel van digitale technologieën worden begaan of gefaciliteerd.

Wij verbinden ons ertoe:

- een positieve, op de leeftijd afgestemde en veilige digitale omgeving voor kinderen en jongeren te bevorderen;
- alle kinderen de mogelijkheid te bieden om de vaardigheden en competenties te ontwikkelen die nodig zijn om actief, veilig en met kennis van zaken te navigeren in de onlineomgeving;
- alle kinderen in een onlineomgeving te beschermen tegen schadelijke en illegale inhoud, uitbuiting, manipulatie en misbruik, en te voorkomen dat de digitale ruimte wordt gebruikt om misdrijven te plegen of te faciliteren.

Hoofdstuk VI: duurzaamheid

Om ernstige schade aan het milieu te voorkomen en een circulaire economie te bevorderen, moeten digitale producten en diensten zodanig worden ontworpen, geproduceerd, gebruikt, verwijderd en gerecycleerd dat de negatieve sociale en milieugevolgen ervan tot een minimum worden beperkt.

Iedereen moet toegang hebben tot accurate, gemakkelijk te begrijpen informatie over de milieueffecten en het energieverbruik van digitale producten en diensten, zodat zij verantwoorde keuzes kunnen maken.

Wij verbinden ons ertoe:

- de ontwikkeling en het gebruik te bevorderen van duurzame digitale technologieën met minimale ecologische en sociale gevolgen;
- digitale oplossingen, met positieve gevolgen voor het klimaat en het milieu, te ontwikkelen en uit te rollen.